

Nr 78.

Av herr Nilsson i Göingegården m. fl., om revision av kungörelserna angående lån från frukt- och potatislagerhusfonden samt angående statsbidrag för uppförande av frukt- och potatislagerhus.

Genom beslut av 1941 års riksdag inrättades en lånefond, benämnd frukt- och potatislagerhusfonden. Vidare beviljades anslag för uppförande av frukt- och potatislagerhus m. m. (skr. 1941 nr 94). I följd av dessa beslut utfärdades kungl. kungörelsen den 2 maj 1941 angående lån från frukt- och potatislagerhusfonden (SFS nr 298) samt kungl. kungörelsen s. d. angående statsbidrag för uppförande av frukt- och potatislagerhus (SFS nr 299). Bestämmelserna i dessa författningar inneburo i huvudsak, att lån skulle lämnas till ekonomisk förening utan personlig ansvarighet »för uppförande, inköp, ombyggnad eller inrättande av uppsamlings- eller central-lagerhus för frukt, potatis eller köksväxter med därtill hörande förpackningslokaler, maskinell utrustning och anordningar för industriell frukt- eller köksväxtodling samt i fråga om fruktlagerhus även kylanordningar». I fråga om statsbidrag åter föreskrevs, bland annat, »att ekonomisk förening, som enligt kungörelsen denna dag (nr 298) angående lån från frukt- och potatislagerhusfonden är berättigad till lån för uppförande, inköp, inrättande eller ombyggnad av uppsamlings- eller centrallagerhus för frukt, potatis eller köksväxter med därtill hörande förpackningslokaler och maskinell utrustning och anordningar för industriell frukt- och köksväxtförädling samt i fråga om fruktlagerhus även kylanordningar, kan, på av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall föreskrivna villkor, för samma ändamål beviljas bidrag av statsmedel utan återbetalningsskyldighet till belopp, motsvarande högst 10 procent av den beräknade och godkända anläggnings- eller inköpskostnaden, kostnad för tomt ej inräknad.»

Närmast torde med dessa bestämmelser ha avsetts att meddela lån och bidrag för uppförande av större lagerhus. Vid tillämpningen kommo likväl understödsformerna till användning även för mindre lagringskällare, till exempel genom kungl. resolutionen den 27 augusti 1943. Denna praxis omöjliggjordes emellertid genom de ändringar, som vidtogos i 1941 års låneförfattning genom kungl. kungörelsen den 26 november 1943 (SFS nr 811). Genom denna kungörelse infördes nämligen en differentiering mellan

å ena sidan »uppsamlings- eller centrallagerhus» och å andra sidan »lagringskällare». För den senare kategorien kan lån beviljas förutom till ekonomisk förening även till enskild odlare av frukt, potatis eller köksväxter. Området för låneverksamheten utvidgades sålunda i förhållande till vad förut gällt. Däremot medförde uppdelningen av lagerlokalerna å skilda kategorier, att 1941 års bidragskungörelse kom att avse endast de större lagerhusen men ej lagerkällare, varför den tolkning Kungl. Maj:t företagit nu icke längre kan komma i fråga.

De nu angivna stödåtgärderna ha enligt vårt förmenande icke nått den omfattning, som med hänsyn till det allmännyttiga syftet vore önskvärd. Detta förhållande framgår av relationen mellan anvisade och ianspråktagna medel. Under åren 1941—1945 ha till fonden anvisats tillhoppa kronor 3 375 000. Av dessa medel ha utlånats kronor 1 261 525 intill den 30 juni 1946. Vid 1946 års riksdag ansågs icke något kapitalökningsanslag till fonden nödvändigt på grund av den förefintliga behållningen. Till bidragsverksamheten ha under tiden 1941—1945 anslagits kronor 510 000, av vilka den 30 juni 1946 återstodo icke mindre än kronor 343 215. Under budgetåret 1945/46 togos blott kronor 12 700 i anspråk för bidrag. För budgetåret 1946/47 ansågs någon ny anvisning icke behövlig på grund av medelsbehållningen.

Dessa siffror utvisa, att verksamheten icke erhållit den omfattning, som de anslagna medlen antyda, att man förväntat sig. Särskilt gäller detta med avseende på bidragsverksamheten.

Orsaken härtill torde vara följande. Enligt 1943 års kungörelse kunna enskilda odlare erhålla lån för lagringskällare uppgående till endast 60 % av anskaffningskostnaderna med tioårig amorteringstid, under det motsvarande siffror för de större lagerhusen utgöra 75 % med trettioårig amorteringstid. Vidare kan bidrag erhållas endast för de större lagerhusen men ej för lagringskällare. Nu förhåller det sig så, att de större lagerhusen ställa sig opraktiska, därest de icke stödjäs av ett nät av mindre lagringskällare. Detta framgår av motiven till 1943 års kungörelse. Den enskilde frukt- och potatisodlaren kan emellertid icke lämpligen anlägga lagringskällare på de lånevillkor, som gälla, och utan stöd av statsbidrag. Av denna anledning hämmas lagerbyggandet över hela linjen.

Det är vår bestämda uppfattning, att denna för vår försörjning gagnarika verksamhet avsevärt skulle stimuleras, därest de nu gällande författningarna reviderades på sådant sätt, att gynnsammare lånevillkor och statsbidrag för uppförande av lagringskällare infördes. Detta kan enklast ske genom att lån till enskild odlare för uppförande av lagringskällare beviljades till 75 % av anläggningskostnaderna samt att 1941 års kungörelse om statsbidrag utsträcktes till att omfatta icke blott de större lagerhusen utan även lagringskällare.

Under återopandande av vad sålunda anförts få vi föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa, att kungl. kungörelsen angående lån från frukt- och potatislagerhusfonden samt kungl. kungörelsen angående statsbidrag för uppförande av frukt- och potatislagerhus måtte ändras sålunda att förbättrade lånevillkor samt statsbidrag för uppförande av lagerkällare må tillkomma odlare av frukt, potatis eller köksväxter.

Stockholm den 17 januari 1947.

Gust. Nilsson
i Göingegården.

Einar Hægglom.

Per A. Johnsson
i Kastanjegården.

Gösta Liedberg.

Sam B. Norup.

Nils Persson
i Svensköp.

Arvid Karlsson
i Granebo.

Harald Johnsson
i Skoglösa.
